

Bataaki yaade to Ibraninkoo6e

No Laamdo haaldiri adunaaru e Biyum

¹ Gilla arande Laamdo haalaniino maamiraa6e meeden wakkatiiji keewdi e sifaaji keewdi, haaldanii 6e e kundude annabaa6e. ² Ammaa e ley nyalaade cakitiide de o haaldanii en e Biyiiko mo o tagiri adunaaru ndu fuu.* O wadi dum donoowo huunde fuu. ³ Biyiiko oon na yaynira teddeengal Laamdo. Alhaali makko ina foti e Laamdo jaati. Imo hebindorii huunde fuu e konngol makko jogi-ingol semmbe. Caggal ko o tilii laa6inde hakkeeki yim6e duum, o joodii gere nyaamo Laamdo jom manngu to dow kammu toon. ⁴ Ndelle biddo oon laatake burdo maleyka'en manngu, hono no innde nde Laamdo hokki mo ndeen burdi inde ma66e faa waawaa fonndideede.

Haala Biddo burdo maleyka'en

⁵ Si goonga, fay gooto e maleyka'en been Laamdo wi'aay:

«Wo a biyam,

hannden mi laatake Baaba maa.»†

Naa katin:

«Miin, mi laatanto o Baaba,

kanko du o laatanoo kam Biddo.»‡

⁶ Katin du, nde o badinoo nulude afo ardiido oon ley adunaaru ndeen, o wi'i:

* **1:2** Ndaaree du Yuhanna 1.3 to wi'i: E makko Laamdo tagiri huunde fuu. Fay huunde tagaaka si wanaa e makko. † **1:5** Jabuura 2.7. ‡ **1:5** 2 Samuwiila 7.14.

«Maleyka'en Laamdo fuu cujidana dum.»§

⁷ Laamdo wi'ii dow maleyka'en been:

«O wadi maleyka'en makko keni,

o wadi maccube makko demle yiite.»*

⁸ Ammaa dow Biddo oon, o wi'i:

«Laamu maa, aan Laamdo, heddoto faa abada
abadin!

Potal woni sawru ndu laamortodaa.

⁹ Ada yidi fonnditaare,

ada wanyi oonyaare.

Saabe duum, Laamdo Joomiraado maa subii ma

joori nebbam kaanankaaku dow maada,

hokki ma seyo burngo ngo banndiraaŋe maa

fuu.»†

¹⁰ O wi'i katin:

«Aan Joomiraado, illa fuddoode

a joyyini adunaaru,

e juude maa tagirdaa kammuuli diin.

¹¹ Kanji di timman. Aan kaa, a heddoto.

Di fuu di kiiddiran hono kaddule ni.

¹² A sowiran di hono saaya,

di mbattitorto no neddo wattitirta saayaaji

muudum ni.

Aan kaa, a waylitataako,

nguurndam maa du walaa timmoode.»‡

¹³ Fay nde wootere, Laamdo wi'aay gooto e ma-

leyka'en:

«Jooda gere nyaamo am,

faa mi wada njaaba wayŋe ma.»§

§ 1:6 Fillitagol Tawreeta 32.43. * 1:7 Jabuura 104.4. † 1:9
Jabuura 45.7-8. ‡ 1:12 Jabuura 102.26-28. § 1:13 Jabuura
110.1.

14 Dume woni maleyka'en? Be fuu wo 6e ruuhu-
uji gollanooji Laamdo di o nulata faa ngollana
hebooŋe kisindam been.

2

Haala kisindam mawdam

1 Ndelle, eden kaani wattude hakkillooji meeden
sanne e ko nanden duum, taa mbosoden goonga.
2 Nulal Laamdo ngal maleyka'en njottini ngaal
tabitii. Luttuŋe ngal naa yedduŋe ngal fuu, kebii
jukkungo ngo kaandi. 3 Si wo hono nii, noy
ndafirten enen si en njeebake kisindam mawdam
hono dam? Kisindam dam, Joomiraado artii
haalude haala majjam, de hettindantooŋe mo
been laamni haala makko. 4 Laamdo beydi e dow
seedaaku maŋŋe oon katin maandeeji e kaayeeŋiji
e golleeji mawdi. O yediri dokke Ruuhu Ceniido du
no o muuyiri.

Haala dowiroowo yimŋe to kisindam

5 E ley duum, wanaa maleyka'en been Laamdo
hokki laamaade adunaaru warooru ndu kaaleten
haala muudum nduun. 6 Won do Binndi di ceedii
dow mo o hokki laamaade oon. Di mbi'i:
«Neddo wo dume faa ngattanaa dum hakkillo?
Dume bii-Aadama laatii faa kaybaa dum?»
7 A leeyinii mo wakkatiyel seeda e ley maleyka'en.
A filii mo lefol darja e teddeengal,
8 a wattii huunde fuu e ley hawju makko.»*
Ko Laamdo watti huunde fuu e ley hawju makko
duum, ina holla imo laamii huunde fuu. Fay
huunde heddaaki nde dwtanaaki mo. Kaa si
goonga, en nji'aay kulle deen fuu na dwtanii mo

* 2:8 Jabuura 8.5-7.

tafon. ⁹ E wakkatiyel seeŋa Iisaa leeyinaama ley maleyka'en. Ammaa joonin en nji'ii imo filaa darja e teddeengal saabe ko o yari torra maayde. Goonga ni, o maayanii yimbe fuu saabe hinney Laamdo.

¹⁰ Sabo Laamdo tagudo huunde fuu mo huunde fuu woodani oon anniyake wattude yimbe heewbe e darja muudum. Ndelle o tawi na haani o yaara Iisaa ley torra faa o wada dum ardiido kibbudo, potudo omtande yimbe been laawol kisingam. ¹¹ Sabo dey, Iisaa cenoowo yimbe oon e seniiŋe been wo yuwdi ngootiri. Dum saabii de Iisaa semtirtaa noddirde be sakiraaŋe muudum.

¹² Imo wi'a Laamdo:

«Mi anndinan sakiraaŋe am been innde maa,
mi manete hakkunde kawrital maŋŋe.»[†]

¹³ O wi'i katin:

«Mi yowan hoolaare am dow Laamdo.»

Katin du o wi'i:

«Inani kam, miin e sukaaŋe be Laamdo hokki kam
been.»[‡]

¹⁴ Ndelle, ko tawaa sukaaŋe been wo teewu e yiyam, Iisaa du hawti e maŋŋe tagaadi ndiin. O wadii noon faa maayde makko jaaloo jogiido baawde maayde oon, dum woni Ibiliisa, ¹⁵ de o rimdina yimbe be kulol maayde haŋŋunoo been haddi nguurndam muŋŋen fuu. ¹⁶ Ina laabi wanaa wallude maleyka'en waddi mo, ammaa wallude yuwdi Ibrahiima waddi mo. ¹⁷ Ndelle ina tilsi o laattoo hono sakiraaŋe makko been e huunde fuu, faa o laatanoo be Almaami Mawdo jom yurmeende koolniido e ley golle Laamdo. Dum o wadi faa o itta be e jukkungo ngo be kaandi saabe hakkeeki

[†] 2:12 Jabuura 22.23. [‡] 2:13 Esaaya 8.17-18.

ma66e. ¹⁸ Kanko e hoore makko, o ndaartindo-raama torraaji. Saabe duum, imo waawi wallude ndaartindetee6e 6een.

3

No Iisaa burdi annabi Muusaa teddude

¹ Sakiraa6e senii6e, Laamdo noddii on faa kaw-ton e muudum dow kammu. Ngatton hakkillooji moodon e Iisaa Almasiihu. Wo o nulaado, wo o Almaami Mawdo mo ceeantoden. ² O hool-nake e Laamdo cubiido mo oon, hono no Muusaa hoolnorii ley suudu Laamdo fuu noon. ³ De si goonga, nyi6oowo na 6uri nyimngo muudum manngu. Hono noon du, Iisaa burdi Muusaa manngu. ⁴ Suudu fuu na woodi nyi6oowo dum, de nyi6oowo huunde fuu oon wo Laamdo. ⁵ Muusaa wonnoo koolniido e suudu Laamdo nduun fuu. Wo o gollanoowo Laamdo faa o sappoo ko Laamdo wi'ata caggal makko. ⁶ Ammaa Almasiihu wo biido koolniido. Kam woni hooreejo dow suudu Laamdo nduun. Enen ngoni suudu makko nduun, si tawii en tinnake e hoolaare, en keddake e jikke ko mantortoden duum.

Haala naatude e ley fowtere Laamdo

⁷ Saabe duum, no Ruuhu Ceniido wi'iri ni:
«Hannden, si on nanii daande makko,
⁸ taa njoornee berde moodon hono no maamiraa6e
mon ngadirnoo de muurti ni,*
nyannde 6e ndaartindinoo Laamdo ley ladde
ndeen.

* **3:8** Dum woni yim6e Israa'ila muurtirnoo6e annabi Muusaa de mbi'i pornyitoo leydi Misira.

⁹ Be ndaartindake kam toon faa ɓe ndaara munyal am,
fay ko ɓe nji'i golleeji am haddi duuɓi capande nay.

¹⁰ Saabe ɗuum tikkiranmi yimɓe jamaanu oon,
mbiimi: wakkati fuu ɓerde maɓɓe ina ndunya ɓe e majjere,
ɓe anndaa laabi am fey!

¹¹ Faa kuniimi ley tikkere am, mbiimi:
Be naatataa ley fowtere am abada.»†

¹² Ndelle sakiraaɓe, kaybee taa fay gooto moodon tawree ɓerde bonnde nde walaa goondinal, de sela Laamɗo buurɗo. ¹³ Ammaa cemmbunduron ɓerde mon nyannde fuu haddi na wi'ee «hannden» taa luttal hiila on, de yoorna ɓerde mon. ¹⁴ Sabo dey, si eden tinnoo e hoolaare nde kebuden gilla fuddoode faa yaha timmoode fu, ndeen kaa en kawtii e Almasiihu. ¹⁵ Wo hono no Binndi ɗiin mbiiri:

«Hannden, si on nanii daande makko,
taa njoornee ɓerde mon hono no maamiraaɓe moodon ngadirnoo de muurti ni.»

¹⁶ Beye ngoni muurtuɓe fay si tawaa nanii daande Laamɗo? Be fuu wo ɓe yimɓe ɓe Muusaa wurtinnoo leydi Misira. ¹⁷ Beye ngoni ɓe Laamɗo tikkani ko foti duuɓi capande nay? Wo luttuɓe de maayi kantii ley ladde ɓeen. ¹⁸ Beye ngoni ɓe o hunanii naatataa e leydi ndi o hokkata fowtere makko ɓeen? Wo saliiɓe mo ɓeen ni. ¹⁹ Woodi, en nji'ii du, ɓe kebaay naatude e fowtere makko sabo ɓe ngoondinaay.

† **3:11** Jabuura 95.7-11.

4

1 Laamdo na heddii na hokka en amaana naatude fowtere muudum. Ndelle sanaa kulen taa fay gooto e meeden hunngoo naatude. 2 Sabo enen du, en nanii kabaaru lobbo hono no yimbe ley ladde been naniri ni. De kambe kaa, ko be nannoo duum nafaay be sabo be kettindoraaki dum goondinal. 3 Kaa enen goondinbe been, en naatan e fowtere Laamdo ndeen. Kayre woni nde o wi'i:

«Ley tikkere am kuniimi, mbiimi:

«Be naatataa ley fowtere am abada!»*

Dum e taweede fuu, o yottinii fowtere ndeen gilla nde o joyyinoo adunaaru ndeen. 4 Sabo nokku gooto e ley Binndi diin haalii haala nyalaande jeddaberde ndeen, wi'i:

«Laamdo fowtii e golle muudum fuu e ley nyannde jeddaberde ndeen.»†

5 O wi'i katin:

«Be naatataa ley fowtere am abada.»

6 Woobe kaa keban naatude ley fowtere ndeen. Artiiŋe nanude kabaaru lobbo oon been naataay e ley fowtere ndeen sabo be calake ko Laamdo wi'i. 7 Ndelle Laamdo wadi sardi‡ goddo bi'eteedo «hannden». O haaliri dum e hunduko Daawda caggal duubi keewdi katin. Dum woni aayaare nde njannuguden naanen ndeen:

«Hannden, si on nanii daande makko, taa njoornee berde mon.»§

8 Sabo si goonga, si Yoosuwa yaariino yimbe to fowtere fu, Laamdo haalataano caggal duum

* 4:3 Jabuura 95.11. † 4:4 Fuddoode 2.2. ‡ 4:7 sardi wo wakkati podanoodo. § 4:7 Jabuura 95.7-8.

haala sardi goddo. ⁹ Dum na holla yimbe Laamdo ina ndesanaa fowtere hono nde Laamdo fowti nyannde jeddaferde ndeen. ¹⁰ Sabo naatudo e fowtere Laamdo, kam du fowtiran no Laamdo fowtiri e golle muudum ni. ¹¹ Ndelle, tilay tin-nitoden no mbaawruden fuu faa naaten e fowtere Laamdo ndeen taa fay gooto saamira no salaniibe Laamdo been caamiri noon.

¹² Konngol Laamdo ina wuuri, ina gollira baawde. Ingol 6uri kaafaahi mbelnaaki kundude didi fuu welude. Ingol yuwa faa ngol sennda bernde e yonki, faa ngol sennda yi'e e mbusam. Ingol saroo miilooji e anniyaaji gondi e bernde. ¹³ Tageefo fuu suudanaaki Laamdo. Huunde fuu na 6angi yeeso makko, na yi'ee. Wo yeeso makko njaabantoden ko'e meeden.

No Iisaa Almaami Mawdo oon worri

¹⁴ Ndelle kaboden e ko ngoondinden duum faa wooda. Sabo en ke6ii Almaami Mawdo jaado dow kammu to yeeso Laamdo, dum woni Iisaa Bii Laamdo oon. ¹⁵ Almaami Mawdo meeden oon, wanaa neddo mo waawaa yurmaade en e lokkaaku meeden. O jarribaama no he6iraa fuu no njarriboraden ni, ammaa o wadaay hakke. ¹⁶ Ndelle, en kooloo battaade joodorgal Jom moyyere, faa ke6en yurmeende e moyyere, dum walla en nde kaajaden fuu.

5

No Iisaa laatorii almaami kibbu6o

¹ Kala Almaami Mawdo ina su6ee hakkunde yimbe de halfinee gollande Laamdo saabe ma66e. Sanaa o yottina sadakaaji nyaamri e kirsamaaji

saabe hakkeeki. ² Joomum ina waawi yurmaade yimbe be anndaa laawol Laamdo de majji been, sabo kam e hoore muudum wo lokkaajo hono no maŋŋe ni. ³ De saabe kam e hoore muudum wo lokkaajo, tilay yottina sadakaaji saabe hakkeeki muudum du, wanaa saabe hakkeeki yimbe tan.

⁴ Fay gooto waawaa hokkude hoore mum darja laataade Almaami Mawdo. Sanaa tawa Laamdo subii dum hono no suborii Haaruuna ni.

⁵ Almasiihu du, wanaa kam hokki hoore muudum darja laataade Almaami Mawdo. Wo Laamdo subanii mo dum. Kam wi'i mo:
«Wo a biyam,

hannden mi laatake Baaba maa.»*

⁶ O wi'i e ley nokku goddo:

«Wo a almaami faa abada
e sii almaamaaku Malkisedek.»†

⁷ Nde Iisaa wonnoo e leydi ndiin ndeen, wadirii du'aawuuji e bullaali cattudi e gondi, nyaagake Laamdo baawdo hisinde dum e maayde oon. Laamdo jabanii mo saabe ko o dwtanii dum.

⁸ Fay si taweede kanko woni Biddo oon, o eki-take dwtanaade Laamdo e ley torraaji di o yari.

⁹ Saabe ko o hiŋŋiniraa hono nii duum, imo waawi hokkude dwtaniiibe mo been fuu kisindam ndu-umiidam. ¹⁰ Laamdo wadii mo Almaami Mawdo hono no Malkisedek.

Haala dow ko yaarata goondinal yeeso

¹¹ Miden njogii haalaaji keewdi e kabaaru o, de fiirtande on dum ina tiidi sabo on paamataa law. ¹² Odon kaannoo laataade jannginoobe gilla

* 5:5 Jabuura 2.7. † 5:6 Jabuura 110.4. Malkisedek Ndaaree 7.1-10

ko 6ooyi, ammaa faa hannden sanaa goddo janningina on jannde arandeere hono abajadda ley Haala Laamdo. Odon kaannoo taweede nyaamdu tekkundu nyaamoton, ammaa faa joonin e muynam ngondon. ¹³ Muynoowo fuu wo kecco tafon, faamataa kabaaru fonnditaare. ¹⁴ Ammaa nyaamdu tekkundu wo mawbe njeyi. Been kaa marii hakkillooji mubben, 6e mboownii ko'e ma66e senndude ko woodi e ko boni.

6

¹ Ndelle, njaaren yeeso dow anndude Almasiihu faa njottoden ki66al. Taa keddoden e jannde arandeere ndeen. Walaa ko ngarten e haala tuubude e gollleeji jaarooji en to maayde, e haala goondinde Laamdo. ² Walaa ko ngarten e haala lootagal batisima, e hono yowugol juude dow neddo, e umital maay6e, e jukkungo duumiingo. ³ Njaaren yeeso. Noon ngadeten du si Laamdo jabii.

⁴ Si goonga, wurtiibe e laawol Laamdo been mbaawaa soyyaade de tuuba katin. Be kebiino annoora Laamdo, 6e meedii moyyere Laamdo, 6e kebii ngedu e Ruuhu Ceniido. ⁵ Be meedii haala Laamdo moyyuka kaan. Be meedii du baawde wakkati garoowo oon. ⁶ Caggal duum fu, 6e njoppii. Be mbaawaa tuubineede katin. Ina nanndi hono kambe e ko'e ma66e i6e tonta Bii Laamdo oon dow leggal palaangal katin, i6e cementina dum. ⁷ Taykoden leydi: si ndi haarii yuwoole, si ndi funnii aawitirdi nafoori remoo6e been, ndi heban barke yuurudo to Laamdo. ⁸ Ammaa si ndi funnii kebbe e tuppe fu, ndi walaa nafaa, 6ooyataa ndi hudee, de sakitoo ndi duppee.

⁹ De onon kaa, sakiraaŋe am horsuŋe, fay si min kaaldi nii, miden tannyori wo e laawol lobbol ngondon, dum woni laawol kisindam ngool. ¹⁰ Sabo Laamdo wanaa oonyido sakko yeggita golle moodon naa njinngu ngu kolludon dum nde ngollandon seniibe been ndeen e no ngadoton faa joonin du. ¹¹ De miden muuya mono e moodon fuu siina jokkude faa yaha timmoode, faa jikke moodon hiŋŋa, tabita. ¹² Min njidaa laatodon jaayŋe. Ko min njidi dey, nyemmbiton ronooŋe ko Laamdo aadii hokkude dum'en saabe goondinal muŋŋen e munyal muŋŋen.

Haala amaanaaji Laamdo celludi

¹³ Ko Laamdo wadanannoo Ibrahiima amaana duum, wo hoore muudum hunorii, sabo walaa fuu potudo e muudum manngu faa hunoroo dum. ¹⁴ O wi'i: «Mi hunake, mi wadan e maa barke, mi hebbinan yuwdi maa faa heewa!»* ¹⁵ Woodi, Ibrahiima munyi faa hebi ko Laamdo aadinoo hokkude dum duum. ¹⁶ Yimbe ina kunoroo burdo dum'en manngu, de hunayeere ndeen ina tabintina haala muŋŋen, ina itta jeddi gondi hakkunde muŋŋen diin fuu. ¹⁷ Nde Laamdo aadinoo dum ndeen, na yidi hebooŋe amaana oon paama faa laaba anniya muudum waylitataako fey. Dum wadi de o beydi hunayeere e dow amaana makko oon. ¹⁸ Kulle didi de, dum woni hunayeere ndeen e amaana oon, mbaylitataako abada, sabo Laamdo fenataa. Ndelle, dum fuu na semmbindina berde meeden, enen doggirŋe to Laamdo faa njogoden jikke mo kokkaden oon. ¹⁹ Jikke oon wo tonteere sellunde

* **6:14** Fudfoode 22.16-17.

hoolniinde, tiigiinde yonkiiji meeden. Imo dowa en faa paltoden lefol paliingol† e nokku 6urdo fuu senaade to dow kammu toon. ²⁰ Iisaa artii en, naati toon saabe meeden. O laatanake en Almaami Mawdo faa abada hono Malkisedek.

7

Kabaaru almaami bi'eteedo Malkisedek

¹ Malkisedek oon laatakeno kaananke ngaluure wi'eteende Salaam. Wo o almaami mo Laamdo Toowdo subii. Kanko hawroynoo e Ibrahiima wakkati wartannoo wolde nde jaalinoon kaanankoo6e, o barkini dum.* ² Ibrahiima hokki mo sappo6erde e huunde fuu ko he6oynoo e wolde ndeen. Maanaa innde Malkisedek woni: «kaananke ponnditiido». Katin du wo o kaananke Salaam. Dum na fiirta «kaananke jam». ³ Binndi diin cifaaki baabiiko naa inniiko naa maamiraa6e makko fey. Di kaalaay haala rimeede makko naa maayde makko. Imo wa'i hono Bii Laamdo oon: o heddoto wo o almaami faa abada.

⁴ Ndaaree no teddeengal Malkisedek foti mawnude, sabo fay Ibrahiima maami en oon hokkii mo sappo6erde ko he6unoo e wolde ndeen fuu. ⁵ Katin du, almaami'en yuurube e Lewi† been njamiraa e ley sariya nanngude sappo6erde e Israa'iila'en fuu, fay si taweede kam'en du wo yuurube e Ibrahiima. ⁶ Ammaa fay ko Malkisedek jeyaaka e yuwdi Lewi, jabii sappo6erde jawdi Ibrahiima, de barkini dum,

† **6:19** lefol paliingol ngool ina holla ko senndata hakkunde to yim6e ngoni e to Laamdo heedi ley nokkuure 6urnde fuu senaade.

* **7:1** Ndaaree Fuddoode 14.17-20. † **7:5** Lewi woni maama Muusaa e Haaruuna.

kam kebuɗo amaanaaji Laamɗo oon. ⁷ Sikke fuu walaa, barkinoowo ina ɓuri barkinteedo teddude. ⁸ Katin du, yuurube e Lewi, jaboobe sappoɓerde ɓeen, na maaya. Ammaa Malkisedek wo buurɗo hono no Binndi ɗiin ceedorii noon. ⁹ Eden mbaawi fay wi'ude: ko Ibrahiima hokki sappoɓerde duum, Lewi mo yuwɗi muudum jaɓata sappoɓerde oon, kam du hokkii nde. ¹⁰ Sabo fay si taweede Lewi oon rimaaka tafon, e ɓannɗu maammum Ibrahiima wonnoo nde Malkisedek jakkitinoo Ibrahiima ndeen.

¹¹ Laamɗo hokkii Israa'iila'en Tawreeta, joyyinii ɗum dow almaamaaku Lewinkooɓe. Joonin le, si tawiino almaamaaku nguun hiɓɓiino fu, ndeen garol almaami godɗo hono Malkisedek mo yuuraay e Haaruuna, walaa nafaa. ¹² Woodi du, si almaamaaku waylitake fu, tilay jamirooje du mbayli-too. ¹³ Kulle ɗeen ina kaala haala Joomiraado meeden. O jeyaaka e yuwɗi Lewi. Wo e lenyol gongol o jeyaa, ngol fay gooto muɓɓen gollaay golle almaami hirsirde abada. ¹⁴ Sabo en fuu en anndii, Joomiraado men oon e lenyol Yahuuda yuuri, de Muusaa kaa haalaay e dow lenyol ngool nde haalnoo haala almaamaaku.

No Iisaa laatorii almaami nannduɗo e Malkisedek

¹⁵ Kabaaru o ɓeydan laaɓude du si almaami godɗo ɓanguɗo oon nanndii e Malkisedek. ¹⁶ O laataaki almaami saabe yamiroore dow lenyol makko. Ko o laatorii almaami dey, wo saabe baawɗe gonde e nguurndam ɗam halkataake. ¹⁷ Sabo Binndi ɗiin mbi'ii:
«Wo a almaami faa abada

e sii almaamaaku Malkisedek.»

18 Ndelle yamiroore arandeere ndeen ittaama sabo walaa semmbe, nafaay. 19 Si goonga, ley Tawreeta Muusaa oon fay gooto laataaki ki66udo. Joonin kaa en njowii jikke men e ko 6uri Tawreeta Muusaa oon. E jikke oon kebirten 6attaade Laamdo.

20 Katin du, Laamdo wadii hunayeere muudum. Lewinkoo6e 6een le, Laamdo hunanaaki dum'en.

21 Ammaa Iisaa laatorake almaami e dow hunayeere. Laamdo wi'i mo:
«Miin Joomiraado hunii,

waylitataa ko anniyii du, wi'i:

Wo a almaami faa abada.»‡

22 Hono nii Iisaa laatorii tolma§ kokkoowo en hoolaare wondunde e amaana 6urdo woodde oon.

23 Ko jokkiti katin, almaami'en 6een ina keewnoo sabo maayde na hada 6e heddodaade e golle ma66e. 24 Ammaa Iisaa woni duumiido faa abada, almaamaaku muudum du walaa kaaddi.

25 Saabe duum, imo waawi hisinde 6attoriibe Laamdo saabe makko 6een kisindam ki66udam. Imo waawi hisinde 6e sabo imo wuuri faa abada, imo surana 6e to Laamdo.

26 Ndelle, Iisaa woni Almaami Mawdo mo kaajaden: wo o ceniido, o walaa feloore, laru* fuu walaa e makko. O senndaama e wadu6e hakke. Katin du, o toownaama dow huunde fuu to dow kammu. 27 O nanndaay e almaami'en maw6e wob6e. Been kaa, nyannde fuu sanaa 6e artoo 6e ngadana ko'e ma66e kirsamaari saabe

‡ 7:21 Jabuura 110.4. § 7:22 Tolma wo maande holloore

hoolaare. * 7:26 Laru e sokottu fuu wo gootum. Wo nyakugol ley ko yi'etee e ko yi'ataake.

hakkeeji ma66e. Caggal duum, 6e ngada saabe hakkeeji yim6e. Ammaa Iisaa hokkitirii hoore muudum laatoo kirsamaari, de nii ittiri hakkeeji yim6e nde wootere heyooore yim6e jamaanuuji fuu. ²⁸ Tawreeta Muusaa oon ina darna yim6e lokkaa6e faa laatoo Almaami'en Maw6e. Ammaa hunayeere nde Laamdo hunii caggal Tawreeta ndeen darnii Biddo kibbinaado faa abada oon.

8

No Iisaa laatorii curoowo ley amaana burdo woodde oon

¹ E ley ko kaaleten duum, inan haala 6urka manngu: eden ngoodi Almaami Mawdo, oon woni joodiido gere nyaamo joodorgal Jom manngu dow kammu. ² Imo golla golle makko e ley nokkuure seniinde. Dum woni hukum goongaajo mo Joomiraado darni, wanaa mo neddo darni.

³ Almaami fuu ina su6oraa faa yottina to Laamdo sadakaaji nyaamri e kirsamaaji. Dum le, tilay Iisaa laatantoodo en Almaami Mawdo oon du he6a huunde faa yottina. ⁴ Sini to leydi ga o wonnoo fu, o laatataako almaami, sabo dey, ina woodi almaami'en waddoo6e dokke kawrooje e Tawreeta Muusaa. ⁵ To almaami'en 6een ngollata toon na holla en ko woni dow kammu. Nokku ma66e oon wo sifa tan. Nde Muusaa 6adinoo darnude hukum seedaaku oon ndeen, Laamdo sappani mo, wi'i: «Tinnodaa, ngadiraa huunde fuu dow sifa mo kollumaami dow waamnde oon.»*

⁶ Ammaa joonin, Almasiihu halfinaama gollal dewal 6urngal ngal ma66e ngaal woodde, sabo

* 8:5 Wurtagol 25.40.

wo curanoowo yimbe ley amaana burdo woodde oon. Amaana oon waldaa e arandeejo oon, o yowaama dow haalaaji gondi e amaana burdi woodde. ⁷ Sini amaana arandeejo oon laatakeno kibbuɗo fu, walaa fuu ko didaɓo nafata. ⁸ Ammaa Laamdo wo felu yimbe muudum, wi'i:

«Miin Joomiraado mido wi'a nyalaade ina ngara de ngadammi amaana keso e yimbe Israa'iila e yimbe Yahuudiya.

⁹ O nanndataa e amaana mo ngadidinnoomi e maamiraabe mabbe nde dowunoomi dum'en faa mi wurtina dum'en leydi Misira ndeen.

Ko kambe e ko'e mabbe be mbonni amaana am duum,
miin du mi tottitake be.

Noon mbiimi, miin Joomiraado.»

¹⁰ Joomiraado wi'i:

«Inan amaana mo ngadidammi e Israa'ilankooŋe caggal balde deen:

Mi wattan jamirooje am e hakkillooji mabbe,
mi winnda de e berde mabbe,
mi laato Laamdo mabbe,
be laato yimbe am.

¹¹ Katin walaa fuu ko neddo tindina gondo muudum,
maa sakiike mum faa wi'a dum: «Hey, anndu Joomiraado»,

sabo yimbe fuu anndan kam,
gilla lo'ube faa e teddube.

¹² Sabo mi yaafoto lutti mabbe,
mi ittan hakkeeji mabbe e hakkillu am fey.»†

† **8:12** Yeremiya 31.31-34.

¹³ Ko o haali kabaaru amaana keso oon dūum, o hiiddfīni amaana arandeejo oon. Joonin kaa, ko naywi faa nyooŋi dūum ɓadake lallineede.

9

Haala dewal ley amaana kiidɗo oon

¹ Amaana arandeejo oon ina joginoo jamirooje kawjiide dewal Laamɗo, kam e nokkuure dewal seniinde wonnde to leydi ga. ² Nokku oon wo hukum mo cuudi dīdi: arandeeru nduun wo suudu seniindu inndirtee. Doon joyyinirde fi-tilla e taabawal gondungal e buuru cakkaado ngonnoo. ³ Yeesooru nduun woni caggal lefol pali-ingol ngool. Innde mayru wo nokkuure ɓurnde fuu senaade. ⁴ Ley mayru urirde wadīraande kanje e keesuwal amaana mooytiraangal kanje ngonnoo. Ley keesuwal ngaal ina woodi loongel kanje goodungel nyaamdu wi'eteendu «manna», kam e sawru Haaruuna wilitinnoonu nduun e alluuje de amaana oon winndaa e muɓɓen deen. ⁵ To dow keesuwal toon na woodi nate maleyka'en dīdo wi'eteɛbe keruba'en, wo ɓe maande teddeengal Laamɗo. Bippeelee maɓɓe ina kuuri nokku do yiyam daam rufetee faa hakkeji njaafee doon. Ammaa en mbaawaa sifaade kulle deen faa laaba e wakkati o.

⁶ Noon kulle deen fuu moyyiniraa. Nyannde fuu almaami'en ɓeen ina naata, ina mburtoo to suudu arandeeru toon faa ngolla golle muɓɓen. ⁷ Ammaa ley suudu yeesooru nduun, Almaami Mawɗo oon tan naatata e mayru hitaande fuu nde wootere. Katin du tilay o naadda e yiyam kirsamaaji faa

o itta hakkeeji makko, e hakkeeji yimbe di andaanoo diin. ⁸ Inan ko Ruuhu Ceniido sappii e kulle deen: si suudu arandeeru na heddi fu, nokku burdo fuu senaare oon naatataake. ⁹ Dum fuu wo dum maande ko woni hannden: sadakaaji nyaamri e kirsamaaji fuu mbaawaa laabinde gadoowo dum'en faa tawa bernde mum felataa dum. ¹⁰ Dewal ngaal ina haɓɓaa e jamirooje haala nyaamdu e njaram e lootaade lootaali feere feere. Jamirooje deen fuu na kaɓɓaa e banndu tan wanaa e bernde, ide njokkee faa nyannde Laamdo tabintini huunde heyre.

Haala sadaka ley amaana keso oon

¹¹ Ammaa joonin, Almasiihu ɓangii, wo Almaami Mawdo gadando en moyyereji. O naatii e hukum burdo teddude burdo hiɓɓude, mo junngo bii-Aadama darnaay, mo jeyaaka e adunaaru tagaandu ndu. ¹² O naatii ley nokkuure burnde fuu senaade ndeen. O naaddaay e yiyam ndamkoy e nga'oy, wo e yiyam makko jaati o naaddi. Hono nii o rimɗiniri en nde wootere faa abada. ¹³ E ley Tawreeta Muusaa, si yiyam damɗi e ga'i e ndoondi nyale duppaange wiccaama e neddo tuundo fu, laabinan joomum ley diina. ¹⁴ Ndelle walaa ko haali haala yiyam Almasiihu ɗaam! E baawde Ruuhu duumiido oon, Almasiihu hokkii hoore muudum Laamdo no kirsamaari ndi walaa laru. Dum wadi de yiyam makko laabinan miilooji berde meeden e golleeji jaarooji en to maayde, faa ndewen Laamdo buurdo oon.

¹⁵ Saabe duum, o laatii curoowo hakkunde yimbe e Laamdo ley amaana keso oon, faa yimbe be Laamdo noddii been keɓa ndongu nduumiingu

ngu Laamdo aadii hokkude nguun. Dum fuu dum wadii sabo goddo maayii, faa rimdina woofuŋe e ley amaana arandeejo oon.

¹⁶ Kabaaru ndongu, na tilsi laamnee joomum maayii. ¹⁷ Tilay ndongu tabita caggal maayde, sabo ngu tabitataa sanaa tawa joomum maayii. ¹⁸ Dum wadi de fay amaana arandeejo oon tabitaay si wanaa yiyam rufaa. ¹⁹ Nde Muusaa hollitinnoo yimbe been jamirooje gonde e Tawreeta deen fuu ndeen, hooyi yiyam nga'oy e ndamkoy, jillunduri dam e ndiyam, de suuwiri toon leefi baali bofeeji e licce hisop, de wicci dewtere Tawreeta ndeen e yimbe been fuu. ²⁰ O wi'i: «Dum woni yiyam tabintinooram amaana mo Laamdo yamiri on njokkon oon.»* ²¹ Hono noon katin, o wicciri yiyam e dow hukum ceniido oon, kam e gineeji dewrudi Laamdo diin fuu. ²² Si goonga, ko buri heewude ley Tawreeta fu, wo yiyam laabinta dum. Si wanaa yiyam rufaa fu, hakke yaafataake.

Haala kirsamaari ki66undi

²³ Kulle deen ngoni nate kollitooje kulle gonde dow kammu deen, ide kaajaa laabinireede yiyam daabaaji. Ammaa kulle kammunkooje deen, kam'en kaa ina kaajaa sadakaaji burdi noon woodde. ²⁴ Sabo Almasiihu naataay e nokkuure dewal seniinde nde bi66e-Aadama nyibi, nandunde e goongaare wonnde dow kammu ndeen. Ammaa, to kammu toon pay o naati faa o heedana en joonin yeeso Laamdo. ²⁵ Almaami Mawdo na naata hitaande faa hitaande e ley nokkuure

* **9:20** Wurtagol 24.8.

Ɔurnde fuu senaade ndeen, na yaada e yiyyam daaba. Ammaa Almasiihu naatiraay hono noon faa o ittana hoore makko sadaka kile keewde. ²⁶ Si tawiino noon fu, Almasiihu torreteno kile keewde gilla e fudfoode adunaaru faa joonin, ammaa dum laatoraaki noon. O ɓangii nde wootere tan faa abada faro timmoode wakkatiiji, faa o itta hakkeoji yimbe saabe ko o hokkitiri hoore makko hono no kirsamaari ni. ²⁷ Cakitte ɓii-Aadama wo maayde nde wootere, caggal duum, saree. ²⁸ Hono noon, Almasiihu du hokkitiri hoore muudum hono no kirsamaari ni nde wootere faa ronndoo hakkeoji yimbe heewbe. O ɓangan didaɓerde, de wanaa faa o ronndoo hakkeoji, ammaa wo faa o waddana yimbe doomuɓe garol makko ɓeen kisindam.

10

¹ Tawreeta Muusaa oon wo sifa moyyereoji garooji diin, wanaa tagaadi majji pay. Jokkuɓe Tawreeta ɓeen na ndewra Laamɗo kirsamaaji wakkatiiji fuu ley hitaande fuu. Ammaa Tawreeta oon waawaa hiɓɓinde ɓattoriiɓe Laamɗo kirsamaaji ɓeen. ² Si imo waawnoo hiɓɓinde ɓe, yottingol sadakaaji yoppeteno. Sabo dey, si rewoobe ɓeen laaɓinaama nde wootere fu, ɓerde maɓɓe pelataa ɓe saabe hakkeoji katin. ³ De wanaa noon laatorii. Kirsamaaji hitaande faa hitaande diin miccintinan yimbe hakkeoji muɓɓen. ⁴ Sabo yiyyam ga'i e damɗi daam waawaa ittude hakkeoji fey.

⁵ Dum wadi, wakkati mo Almasiihu naati adunaaru oon, wi'i Laamɗo:

«Wanaa kirsamaaji muuyudaa, wanaa sadakaaji nyaamri muuyudaa,

ammaa a waɗanii kam ɓanndu.

⁶ Sadakaaji duppamaaji e sadakaaji saabe hakke du,

mbelataa ma.»

⁷ Ndeen, o wi'i:

«Inani kam, mi warii faa mi waɗa muuyde maada, aan Laamɗo,

no winndiraa ley dewtere Tawreeta dow am ni.»*

⁸ O wi'i tafon: «A yiɗaa sadakaaji kirsaadi, a yiɗaa sadakaaji nyaamri kam e sadakaaji duppamaaji e sadakaaji saabe hakkeji. Di mbelataa ma.» O wi'ii ɗum fay si sadakaaji ɗiin ina kokkiree hono no Tawreeta yamiri ni. ⁹ Caggal ɗuum, o wi'i: «Inani kam, mi warii faa mi waɗa muuyde maa.» Noon Laamɗo ittiri sadakaaji arandeeji ɗiin de tabintini sadaka keso oon. ¹⁰ Ko Iisaa Almasiihu waɗi muuyde Laamɗo ɗuum, laabinii en e hakkeji. Sabo dey, o hokkii ɓanndu makko laatanoo en sadaka, o hokkii ndu nde wootere faa abada.

¹¹ No gollal sadaka aranal ngaal worri, almaami fuu wo daraniido golle muuɗum nyannde fuu, ina yottina sadakaaji ɗiin wakkati fuu, ammaa ɗi mbaawaa ittude hakkeji. ¹² Ammaa Almasiihu hokkirii hoore muuɗum wo sadaka ittoowo hakkeji nde wootere faa abada. Caggal ɗuum, o joodii gere nyaamo Laamɗo. ¹³ Doon o doomata faa Laamɗo waɗa o yaaɓa wayɓe mo. ¹⁴ Ndelle, ko o laatii kirsamaari ɗuum, o hiɓbinii yimɓe ɓe hakkeji muɓɓen laabintee ɓeen faa abada.

* **10:7** Jabuura 40.7-9.

15 Ruuhu Ceniido du na seedanoo en dum. Sabo o wi'ii tafon:

16 «Joomiraado wi'i:

Inan amaana mo ngadidammi e maŋŋe
e ley balde garooje:

Mi wattan jamirooje am e berde maŋŋe,
mi winnda de e hakkillooji maŋŋe.»

17 O jokkintini katin, o wi'i:

«Mi ittan hakkilloo am e hakkeoji maŋŋe e bonan-
daaji maŋŋe fey.»†

18 Woodi ndelle, do hakkeoji njaafaa fu, sadaka
ittoowo hakkeoji walaa katin.

No Laamdo badortee

19 Saabe duum sakiraabe, yiyam Iisaa ndu-
faadam daam hokkii en laawol naatude e nokku-
ure burnde fuu senaade ndeen e berde baaltiide.

20 O udditanii en laawol kesol buurngol, naatir-
teengol lefol paliingol ngool, kangol woni banndu
makko nduun. 21 Eden njogii Almaami mawdo

ardinaado suudu Laamdo nduun. 22 Ndelle,
battitoroden Laamdo berde goongaaje e goondinal
ngal sikkitiraaka. Sabo berde meeden laam-

naama, pelataa en dow ko boni, balli meeden
du lootiraama ndiyam laaɓudam. 23 Tiigoden
jikke mo kaaleten haala muudum faa wooda, sabo

Laamdo wo koolniido, wadan ko aadii. 24 Ndaaren
hakkunde meeden no poodundurten njinngu e
gollleeji lobbi. 25 Taa celen hawritinde no wobbe

ngadata ni. Ammaa sanaa cemmbunduren berde,
sakko ko nji'oton nyalaande Joomiraado ndeen
ina badoo warude.

† 10:17 Yeremiya 31.33-34.

²⁶ Sabo si goonga, si eden kensoo eden ngada hakkeji caggal ko anndufen goonga faa laaŋi fu, sadaka ittoowo hakkeji heddaaki katin. ²⁷ Ko heddi deŋ, doomugol kulŋiniingol nyannde kiite, kam e yiite mannge nyaamoowe yedduŋe Laamdo ngeen. ²⁸ Si neddo salake Tawreeta Muusaa oon fu, waraama e dow seedaaku yimbe ddo naa tato, yurmataake. ²⁹ Ndelle miilee, sabo ina haani neddo jukkee jukkungo burngo noon manngu si yaaŋirii Bii Laamdo yawaara, huyfinii yiyyam amaana cenudam dum daam, mbonkake Ruuhu gaddoowo moyyere oon. ³⁰ Sabo eden anndi Laamdo wi'ii:

«Wo miin jeyi njomnitaari, wo miin yoŋoyta.»

O wi'i katin:

«Joomiraado saroto yimbe muudum.»‡

³¹ Hey, saamude e juude Laamdo buurdo oon ina hulŋinii!

³² Miccitee nyalaade moodon arane deen, caggal nde Laamdo yaynunoo hakkillooji moodon. On ndurwii ley torraaji keewdi e munyal.

³³ Wakkatiiji odon kuyfiniree jennooje e toonya yeeso yimbe, wakkatiiji odon njaŋa wondude e wobbe wadaabe noon. ³⁴ Si goonga du, on cunodake e uddaabe ley kasu, woodi on njaŋii teeteede ko njogidon duum fuu. On njaŋirii dum seyo, sabo on anndii odon njogii ko buru duum fuu woodude, ko tabitata faa abada. ³⁵ Ndelle, taa njoppee hoolaare mon, sabo inde jogii mbarjaari mawndi. ³⁶ Wo munyal kaandudon. Ndeen si on ngadii muuyde Laamdo fu, on keŋan ko aadanii on. ³⁷ Sabo ina winndaa:

‡ 10:30 Fillitagol Tawreeta 32.35-36.

«Si wadii seeda fu,
kaando warude oon waran, o hanndataako.»

Laamdo wi'ii:

³⁸ «Ponnditaniido kam wuurdan goondinal,§
ammaa si yeccitake,

bernde am yardataako dum.»

³⁹ Enen kaa, en njeyaaka e yeccotooŋe de kalkee
been. Be njeyadien e muɓɓen dey, goondinŋe faa
yonkiiji muɓɓen ndannee been.

11

Haala goondinal

¹ Goondinal wo tannyorde heban ko yowi jikke
e muudum, wo tannyorde ko yi'aay duum ina
woodi. ² Saabe maggal, Laamdo jabiri maami-
raabe meeden.

³ Saabe goondinal, paamirden Laamdo tagirii
adunaaru ndu e ko woni e kammu fuu e konngol
muudum. Ko yi'etee, fuu tagiraama e ko yi'ataake.

⁴ Saabe goondinal, Haabiila ittiranii Laamdo
sadaka burdo mo Kayiinu oon. Goondinal wadi de
Laamdo hiisorii mo o ponnditiido nde jabannoo
mo sadakaaji makko. Katin, fay ko o maayi
dum, imo heddii waajaade en faa joonin saabe
goondinal makko.

⁵ Saabe goondinal, Henok yeentiniraa dow
kammu, meedaay maayde fey. Fay gooto yi'aay
mo katin sabo Laamdo yeentirii mo. Si goonga du,
Binndi ceedanake mo, mbi'i illa o yeentinaaka, imo
weli Laamdo. ⁶ Si neddo walaa goondinal, waawaa
welude Laamdo. Sabo gardo to Laamdo fuu, tilay

§ 10:38 Habakuk 2.3-4.

goondina imo woodi, goondina o barjoto filotooŋe mo been.

⁷ Saabe goondinal, Nuuhu sehiri laana faa danna koreeji muudum. O dɔwtanii Laamɔo cap-pandɔ mo ko warata, ko yi'aaka tafon duum. Noon o sarorii adunaaru ndu fuu. Laamɔo du hiisorii mo o ponnditiido saabe goondinal makko ngaal.

⁸ Saabe goondinal, Ibrahiima nootorii nod-daango Laamɔo, yehi to leydi ndi Laamɔo aadanii dum heban. De o dilli tawi le o anndaa fuu to o fonndii. ⁹ Saabe goondinal, o joodii hono janano e leydi ndi o aadanaa ndiin. Isiyaaka e Yaakuuba du njoododake e makko e ley hukumuuji. Kam'en du ngoni hebidooŋe e makko amaana gooto oon. ¹⁰ Ibrahiima wadii dum sabo na heɔnoo ngalluure yowiinde dow joyyinirde duumiinde nde Laamɔo diidi de nyibi ndeen.

¹¹ Saabe goondinal, Ibrahiima hokkiraa heɔude yuwdi, fay si taweede o naywiino, jom suudu makko Saaratu du wo dimaro-no. O heɔii yuwdi ndiin sabo o hoolake Laamɔo yottinan aadi muudum. ¹² Ndelle neddo gooto nayeejo faa baɔii maayde heɔi yuwdi potundi e koode kammu heewude. Hono njaareendi maayo du, ndi limataako.

¹³ Yimbe been fuu maaydii e goondinal muɔben tawi ko Laamɔo aadanii dum'en duum tabitaay tafon. Ammaa be kaynake dum to woddi, de be kuyani dum. Be cemtaay wi'ude wo be hoɔbe du, wo be weerbe e adunaaru ndu. ¹⁴ Ko be kaaldi noon duum, hollii faa laaɔi iɔe pilanoo ko'e maɔbe leydi ndi be njeɔi. ¹⁵ Katin du si hakkillooji maɔbe ina ngonnoo e leydi ndi be njaltunoo ndiin,

ife mbaawnoo yeccaade toon. ¹⁶ Kaa si goonga, ife poodanoo leydi burndi woodde, dum woni ngonndi dow kammu ndiin. Saabe duum, Laamdo semtiraay noddireede Laamdo maŋŋe, moyyinanii ŋe ngalluure.

¹⁷ Saabe goondinal, nde Laamdo ndaartindinoo Ibrahiima ndeen, jaŋiri hokkude Isiyaaka faa laa-too kirsamaari. Si goonga, o segilanake hokkude biyiiko korsudo oon hono sadaka, fay si Laamdo na aadanii mo lenyol keewngol. ¹⁸ O wadii dum fay ko Laamdo wi'i mo: «Wo faro Isiyaaka yuwdi maa hiisortee.»* ¹⁹ Ibrahiima ina jogorii Laamdo ina waawi ummintinde biyum Isiyaaka e maayde. Saabe hoolaare ndeen, o wartiranaa biyiiko hono wo ummitiido e maayde.

²⁰ Saabe goondinal, Isiyaaka barkiniri Yaakuuba e Isuwa. O faami ko o barkini ŋe duum tabitan jaango.

²¹ Saabe goondinal, nde Yaakuuba badinoo maayde ndeen, barkiniri biŋŋe Yuusufi dido been gooto gooto. O tuugii sawru makko, imo teddina Laamdo.

²² Saabe goondinal, nde Yuusufi badinoo maayde du, sapporii wurtagol biŋŋe Israa'iila leydi Misira. E ley majjum, o tindinii ŋe ŋe kooya yi'e makko.

²³ Saabe goondinal, saaraaŋe Muusaa cuudiri dum lebbi tati caggal rimeede muudum. Be nji'ii o cukalel lobbil, de ŋe cuusii salaade yamiroore kaananke ndeen.

²⁴ Saabe goondinal, nde Muusaa mawnunoo ndeen, salii inndireede taan Fira'awna biyiikum

* **11:18** Fuddoode 21.12.

debbo. ²⁵ O suŋake wondude e yimŋe Laamŋo ŋeen e ley torraaji muŋŋen diina weltoraade wakkatiyel seeda ley hakke. ²⁶ Imo hiisorii huyfi-neede saabe Almasiihu ŋuri woodde diina jawdi Misira ndiin, sabo hakkillo makko na woni dow mbarjaari ngaroori ndiin.

²⁷ Saabe goondinal, o yaltiri leydi Misira tawi o hulaay tikkere kaananke oon. O siini yahude hono imo yi'a Laamŋo mo yi'ataake oon ni. ²⁸ Saabe goondinal, o wadi iidi Faltagol. O yamiri yiiyam wujee e dammbude cuudi taa maleyka baroowo oon meema ŋiŋŋe Israa'iilankooŋe artiibe rimeede ŋeen.

²⁹ Saabe goondinal, Israa'iilankooŋe peyyitiri Maayo Maaliya ngoon dow leydi njoorndi. Ammaa Misirankooŋe tefunooŋe feyyitirde noon ŋeen fuu njoolake.

³⁰ Saabe goondinal, lalgaaje mawde deenude Yeriko deen caamiri ko Israa'iilankooŋe ngadi balde jeddi ina piiltoo de duum.

³¹ Saabe goondinal, Rahabu debbo woykuuru oon† dadiri halkideede e luttuŋe Laamŋo ŋeen, sabo o jaŋŋake Israa'iilankooŋe horooŋe leydi makko ŋeen e dow jam.

³² Dume mbi'ammi katin? Wakkati o heyataa kam faa mi haala kabaaru Gideyon e Barak e Samson e Yefta e Daawda e Samuwiila, kam e annabaabe heddiibe. ³³ Yimŋe ŋeen fuu, wo goondinal wadi ŋe njaalii kaanankooŋe, ŋe laamorii fonnditaare, ŋe keŋi ko Laamŋo aadii duum. Kangal wadi de ŋe muŋŋi kundude dawaadi ladde, ³⁴ ŋe nyifi giiteeli ul'ultooji, ŋe

† **11:31** Maanaa woykuuru wo pijoowo jobeteedo ceede.

ndadi e mbelndi kaafaahi. Be tampii de 6e kefi semmbe. Be laatii suusu6e ley wolde, 6e ndiiwi konuuji gardi to ma6be diin. ³⁵ Saabe goondinal, rew6e wo6be ke6iri maay6e mu6ben ummintinaa. De yim6e wo6be le, torraama faa maayi saabe goondinal ngaal. Be njabaay heefordinde faa 6e ndanee, sabo i6e poodanoo iirtagol 6urngol woodde. ³⁶ Wo6be katin njalnoraa, piyaa dorri. Wo6be ngeyyaa, ngattaa ley kasu. ³⁷ Wo6be ma6be paddaa kaaye faa maayi. Wo6be tayiraa garjaaje. Wo6be mbardaa kaafaaje. I6e njiiloo i6e 6ornii guri be'i e baali, 6e talkaabe, 6e torraabe, 6e wadaabe ko boni. ³⁸ Wo 6e yiilotoo6e ley laddeji e ley baamle, ley lohi e ley gayde. Yim6e 6een le, adunaaru ndu haandaano e mu6ben.

³⁹ Yim6e 6een fuu, Laamdo jabii dum'en saabe goondinal mu6ben. Dum fuu e taweede, 6e kebaay ko Laamdo aadinoo duum. ⁴⁰ Be kebaay dum sabo Laamdo anniyake hokkude en ko 6uri dum. O muuyaay 6e laatoo hi66u6e si wanaa 6e tawdee e meeden.

12

No dartaare Joomiraado hollirta njingu muudum

¹ Ndelle enen, sini seede6e dow goondinal fotu6e nii heewude ina piilii en, en njoppa donje teddu6e en fuu e hakke jii6udo en oon fuu no hoyiri. Njaaren yeeso dow munyal hono no dadundurteedo ni. ² Ngatten hakkillooji meeden dow Iisaa. Kam omtani en laawol goondinal, kam tabintinta goondinal ngaal du. Kanko, saabe ko o yi'i seyo ina hedii mo duum, o munyii maayde dow

leggal palaangal ngaal, o yawi semteende maggal. Joonin, imo joodowii gere nyaamo joodorgal laamu Laamdo.

³ Dum le, miilodon mo, kanko munyando nganyaandi luttube. Miilodon mo faa taa on tampu, taa berde moodon njoppa hoolaare mubben. ⁴Odon caloo hakke odon kaba e muudum, ammaa on kabaaka faa yiyam doggi tafon. ⁵Yalla on njeggiti haala cemmbinooha ka Laamdo haaldi e moodon kaan, onon biibe muudum naa? O wi'ii:

«Biyam, nde Joomiraado dartini ma fuu, taa yaw dum.

Taa bernde maa metta si o felii ma.

⁶ Sabo Joomiraado dartinan mo horsini,

fiyan mo nanngiri biyum fuu.»*

⁷ Munyee dartaare ndeen. Inde holla Laamdo nanngirii on biibe muudum. Biddo moy woni mo bammum dartintaa dum? ⁸ Si on ngalaa ley dartaare nde biibe been fuu ndartintee ndeen fu, on nganaa biibe goongalaaabe, on nganaa biibe halal. ⁹ Woodi du, ko Baabiraabe meeden adunaaru been ndartinannoo en duum, en teddini be. Sakko Baaba meeden jom yonkiiji oon! Wanaa eden kaani jaabande dum faa bura noon de mbuuren naa? ¹⁰ Baabiraabe meeden ina ndartinannoo en no miilorii ina woodi faa booyti seeda tan. Ammaa Laamdo na dartina en faa kawten e muudum ley senaare muudum. Wo beydaari meeden dartinirta en. ¹¹ Wakkati dartingol fuu, ndakam walaa. Naawalla tan woodi. Ammaa caggal duum, ingol waddana jaube dartineede been fonnditaare e jam.

* **12:6** Banndi 3.11-12.

¹² Ndelle tinnee, cemmbindinon juude moodon tampude deen e koppi mon di ngalaa semmbe diin.
¹³ Moyyinanee koyde mon laabi dartiidi, faa taa koyngal layoowal seelta, ammaa ngal dada.

Sappagol taa neddo waasu moyyere Laamdo

¹⁴ Tinnee, pilodon wondude e yimbe fuu dow jam. Pilodon senaare, sabo si on ngalaa nde, on nji'ataa Joomiraado. ¹⁵ Kilnee taa fay gooto yeccoo gada de hunngoo moyyere Laamdo ndeen. Kilnee taa neddo moodon laatoo hono dadol kaadungol. Sabo si yaltii fu, na raabira yimbe heewbe tooke muudum. ¹⁶ Kilnee taa fay gooto moodon laatoo jaahili naa mo walaa kulol Laamdo hono Isuwa ni. Kam sonni mawniraagu muudum faa heba ko nyaama nde wootere tan. ¹⁷ Odon anndi caggal duum, nde o yidunoo baabiiko barkina mo ndeen, o jabaaka. O waawaay waylitinde ko o wadunoo duum fay si o filorii dum e bojji.

¹⁸ Onon, on ngaraay to huunde waawnde meemeede hono no yimbe Israa'iila ngardunoo to waamnde Sinayi. Been kaa ngarii to yiite nyannunge e to cuddi tekkundi e nimre e henndu mawndu. ¹⁹ Be nanii fuufaango buututal e daande yuurunde dow kammu. Nanube daande ndeen been nyaagii taa beydaneer fay konngol gootol no poti hulude. ²⁰ Sabo dey, be kunngake waawtude ko Laamdo yamiri toon duum nde wi'unoo: «Ko meemi waamnde ndeen fuu, fay si wo daaba, wardee kaaye.» ²¹ Goonga du, ko be nji'ata duum ina hulfinii faa Muusaa e hoore muudum wi'i: «Mi hulii sanne faa mido diwna.»

²² Ammaa onon, on ngarii waamnde Siyona. On ngarii ngalluure Laamdo buurdo oon, dum woni Urusaliima gondo dow kammu, to maleyka'en ujunaaje ujunaaje kawriti ina mbeltodoo. ²³ On ngarii e kawrital biŋŋe arandeebe ŋe inde muŋŋen mbinndaa dow kammu been. On ngarii to Laamdo carotoodo yimbe fuu oon, on ngarii e yonkiiji fonnditiibe laatiibe hiŋŋube been. ²⁴ On ngarii to Iisaa curoowo hakkunde yimbe e Laamdo ley amaana keso oon. On ngarii to yiyam makko mbiccaadam, ngaddadam kabaaru burdo kabaaru yiyam Haabiila njuppiidam daam woodde.

²⁵ Ndelle tinnee taa calanodon Kaaldoowo e moodon oon. Sabo salinoobe cappando dum'en dow leydi ga been ndadaay, sako enen si en calanake cappanoowo en gondo dow kammu oon.

²⁶ Arande, daande makko dimmbii leydi ndiin. Joonin kaa, o fodake dum do, o wi'i: «Mi dimmban ndi katin. De wanaa leydi tan, ammaa kammu e leydi fuu.»† ²⁷ Ko o wi'i «kilol gonngol katin» duum ina holla ko tagaa fuu dimmbete ittee, faa ko dimmbataako duum heddo kam tan. ²⁸ Ndelle wo laamu ngu dimmbataako kebeten. Saabe duum, njetten Laamdo, ndewren mo no weldata mo tawee e leeyinkinaare e kulol. ²⁹ Sabo Laamdo meeden na wa'i hono yiite halkoowe.

13

Haala waajuuji cakitiidi

¹ Keddodon e yidundurde, sabo on sakiraabe.

² Taa njeebee jippinde weerbe, sabo woŋŋe ngadii noon mbeerni maleyka'en tawi anndaa yalla wo

† 12:26 Agay 2.6.

kam'en. ³ Miccitee uddaabe hono wo on uddida e muɓben. Miccitee torraabe du hono wo on torrida e muɓben.

⁴ Yimbe fuu teddina dewgal. Tilay aadi dewgal jogoree laabal. Sabo Laamdo saroto fijoobe wonbe e dewgal e be ngalaa e dewgal fuu. ⁵ Cenndon ko'e mon e yidde buudi. Kennyitorodon ko njogidon, sabo Laamdo wi'ii:

«Abada mi yoppataa ma, abada mi yeebataako ma!»*

⁶ Saabe majjum, eden mbaawi haalude dum do dow hoolaare:

«Joomiraado woni balloowo kam,
mi hulataa.

Dume neddo waawata wadude kam?»†

⁷ Miccitee ardiibe on, haalanbe on konngol Laamdo been. Miilodon dow no be njoodorii e ngu-urndam maɓbe faa be ngadi nafaa, nyemmbiton goondinal maɓbe ngaal.

⁸ Iisaa Almasiihu waylitataako: no worrunoo keejan ni, worri hannden, noon du worrata faa abada. ⁹ Taa njabee waajuuji feere di on mboowaa nanude mbosina hakkillooji mon. Ko buri woodde, semmbe berde mon yuura e moyyere Laamdo, wanaa e jamirooje dow nyaamdu. Jamirooje deen nafaay jokkuube dum'en.

¹⁰ Eden njogii hirsirde teddinirteende Laamdo. Almaami'en golloobe ley hukum ceniido been ngalaa laawol nyaamude ko woni dow mayre.

¹¹ Sabo ley Tawreeta Muusaa, Almaami Mawdo na wadda yiyyam kirsamaaji ley nokkuure burnde

* **13:5** Fillitagol Tawreeta 31.6, Yoosuwa 1.5 † **13:6** Jabuura 118.6.

fuu senaade faa ɗam laatoo sadaka saabe hak-keeji. Ammaa teewuuji majji ɗiin, wo yaasin hodorde toon mbuletee. ¹² Dum waɗi de Iisaa du maayowi yaasin wuro faa senira yimbe yiyam muudum. ¹³ Ndelle, njalten tawowen mo yaasin wuro toon, ndonndoden semteende nde yimbe ndonndi mo ndeen! ¹⁴ Sabo to adunaaru ga en ngalaa ngalluure duumotoonde, ammaa eden pi-loo ngalluure waroore ndeen.

¹⁵ Ndelle, ko Iisaa rewrintini en e Laamɗo duum, manen Laamɗo wakkati fuu. Manoore ndeen wo sadaka jettooje, wo toni ɗi cementirtaa innude innde muudum. ¹⁶ Ammaa taa njeebee waɗude ko woodi. Peccon ko njogidon. Sabo sadakaaji ɗiin ina mbela Laamɗo.

¹⁷ Dowtanodon ardiibe on, njaɓanon ɗum'en, sabo ibe kaybi yonkiiji mon. Be kaaltanowan Laamɗo golle maɓbe fuu. Accee be ngollira gollleeji ɗiin e seyo, wanaa e mettorgal. Sabo si be ngadirii ɗum mettorgal fu, nafataa on.

¹⁸ Miden ɗaaroo on du'aare. Miden tannyori berde amin pelaay min. Si goonga, muuyde amin woni jaarude no woodiri e huunde fuu. ¹⁹ Mido ɗaaroo on sanne ndu'anodon kam, yalla Laamɗo ina hokka kam laawol mi warta e moodon law.

Baynundural

²⁰ Laamɗo jom jam, kam iirtini Joomiraado meeden Iisaa, duroowo baali mawɗo oon, iirtinii mo saabe yiyam makko tabintinoojam amaana duumiido oon. ²¹ Laamɗo baawɗo ɗum oon, hokku on ko woodi fuu, faa ngadon muuyde muudum. O waɗa e meeden ko welata mo saabe

Iisaa Almasiihu. Teddeengal woodan mo faa abada abadin! Aamiina.

²² Sakiraa6e, mido nyaagoo on kettindoree waa-juuji diin munyal, sabo ko mbinndanmi on do duum juutaa sanne.

²³ Mido anndina on sakiike meeden Timote yoppaama. Si o yaawii yottaade ga, mi wardan e makko to moodon, min nji'a on.

²⁴ Njowtee ardiibe on e seniibe been fuu. Sakiraa6e yuurube Itali been du ina njowta on.

²⁵ Hinney Laamdo wonda e moodon, on fuu.

**Fulfulfe Burkina, Dewtere Laamɔ Amaana
Keso
Fulfulde Burkina New Testament**

copyright © 2012 SIM International

Language: Fulfulde Burkina (Fulfulde, Western Niger)

Dialect: Burkina

Translation by: SIM International

**Fulfulfe Burkina, Dewtere Laamɔ Amaana
Keso**

This translation, published by SIM International, was published in 2012.

If you are interested in obtaining a printed copy, please contact the SIM (Mission Protestante), BP 1552, Ouagadougou 01, BURKINA FASO.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files
dated 29 Jan 2022
c32b76d2-ab0d-5ad5-a698-b4140754fcc2